

Thema 9 Toekomst

Paragraaf 9.1 - Later

p. 14 | Verouderingsapp

Lees de tekst op pagina 14 en bron 1, 2 en 3.

Download een verouderingsapp via een appstore. Hoe zie jij er later uit? Wat vind je ervan? Omschrijf nu kort je eigen toekomstbeeld, beginnend met de woorden: 'Als ik 30 ben, dan...' Verzamel er ook beeld bij zoals: zo ziet mijn huis eruit, zo zie ik eruit, etc.

p. 19 | Nieuwe uitvindingen

Hieronder staat een lijst van nieuwe uitvindingen. Geef per product aan hoe waarschijnlijk je het vindt (1 heel onwaarschijnlijk tot 5 heel waarschijnlijk) dat je het over 5 of 10 jaar gebruikt:

- Google glass
- Elektrische auto
- Opvouwbare mobiele telefoon
- Electrocorticograaf (een apparaat waardoor je gedachten direct opgeschreven/opgetypt worden)
- 3D televisie met geur
- Een voedselprinter
- Een schoen die door zonlicht van kleur verandert
- Een WC-papier recycle machine
- Een jetpack, waarmee je kunt vliegen
- Een huishoudrobot

Zoek op internet één nieuwe uitvindingen (uit de lijst hierboven, of een nieuwe) waarvan je denkt dat je die zeker over 5 jaar gebruikt wordt. Geef hiervoor 3 argumenten. Vergelijk jouw uitvinding met die van een ander.

Paragraaf 9.3 - Niet alles kan

p. 26 | Trendwatcher

Ga naar de website van trendwatcher Edelkoort (www.edelkoort.com). Hierop kun je zien welke nieuwe trends en bewegingen zij signaleert. Vaak wordt een trend gevangen in één enkel woord.

- Welk woord is dat nu?
- Welke beelden worden daarbij gebruikt?
- Herken je iets van de gesignaleerde trend in je eigen leven?
- Maak een moodboard waarin je je eigen interpretatie van deze trend weergeeft.

p. 27 | Religieus determinisme

Meer informatie volgt.

Paragraaf 9.4 - (On)voorspelbaar

p. 32 | Astrologie in de Bijbel

In het kerstverhaal komen de drie Wijzen uit het Oosten voor, astrologen, die in de sterren hebben gelezen dat er een nieuwe koningszoon is geboren. Hoe zit het met de Bijbel en astrologie? In de Bijbel wordt afwijzend gesproken over astrologie. Maar juist dankzij het 'lezen' van de sterren, weten de Wijzen uit het Oosten dat er een bijzonder kind geboren is. In deze Bijbelstream is achtergrondinformatie te vinden over astrologie in de bijbel.

Download hier extra achtergrondinformatie over [Astrologie en de Bijbel](#) en probeer de tekst samen te vatten in drie zinnen.

Paragraaf 9.5 - Eindtijd

p. 36 | Films over het 'einde der tijden'.

In films is het 'einde der tijden' een gewild onderwerp. Hoe komt het dat de rampscenario's door inslaande meteorieten of door een invasie van aliens zo gretig aftrek vinden bij het grote publiek?

1. Zoek 5 titels van films die gaan over de eindtijd.
2. Omschrijf het beeld dat jij krijgt van de eindtijd door deze films.
3. Houd een interview met iemand. Vraag wat voor beeld die persoon heeft van de eindtijd en hoe hij/zij hieraan komt. Is er verschil met dat in films neergezet wordt?

p. 36 | De wederkomst van Christus

Meer informatie volgt

p. 46 | Het 'koninkrijk van God'

1. Geloof jij net als Martin de mens zélf de grootste bedreiging voor de aarde is? Waarom wel/niet?
2. Volgens Martin is de mens over vijf miljard vast in staat een kunstzoon te lanceren. Wat denk jij? Zal de mens in staat zijn een natuurramp te voorkomen of bestrijden?
3. Zoek op internet verschillende wetenschappelijke voorspellingen over het eind der tijden. Verdeel de klas in twee groepen. Elke groep onderzoek één van de volgende stellingen:
  - Het einde der tijden zal veroorzaakt worden vanuit de natuur of het heelal
  - Het einde der tijden zal veroorzaakt worden door de mens zélf

Houdt over de stellingen een Lagerhuisdebat en bespreek de resultaten. Wat is volgens de klas het waarschijnlijkst? Maak hiervan een collage in je portfolio

Links voor bij de opdracht:

- <http://thebulletin.org/timeline>
- <http://nl.wikipedia.org/wiki/Doemdagklok>
- <http://hemel.waarnemen.com/FAQ/Zon/004.html>

Paragraaf 9.6 - Toekomstdromen

p. 46 | Wereldverbetersaars

Ga naar <http://www.wnf.nl/voetafdruktest/> om de voetafdruktest te doen.

p. 46 | Het 'koninkrijk van God'

Meer informatie volgt.

Project Duurzaamheid

De opdrachten van het [Project duurzaamheid](#) zijn compleet beschreven in het document dat je hier kunt downloaden.

Thema 10 Bezinning

Paragraaf 10.2 - Zinvol of zinloos

p. 60 | De zin van het leven

Voor veel gelovige christenen is het geloof iets wat zin geeft aan het leven. De Bijbel speelt daarbij een belangrijke rol. Ze zien die als richtinggevende autoriteit. Welke bijbelteksten geven voor hen de zin van het leven goed weer?

Meer informatie volgt.

p. 61 | Pater van der Lugt

Bestudeer de informatie over pater van der Lugt, die vele jaren in Syrië verbleef en tijdens de burgeroorlog in Homs bleef. Ook toen daar de situatie erg gevaarlijk werd. Hij werd in april 2014 vermoord.

Vergelijk de levenshouding met de theorieën in bron 6 en 7 en maak een presentatieblad over pater van der Lugt, waarin je duidelijk laat uitkomen welke aspecten van de theorieën van Maslow en Frankl op hem van toepassing waren.

Zoek zelf ook naar extra informatie over van der Lugt op internet.

Hier is de noodroep die hij deed vanuit Homs: <https://www.youtube.com/watch?v=MhQHg6ivGPg>

Een korte biografie waarin ook wordt uitgelegd waarom hij in Syrië is gebleven: <https://www.youtube.com/watch?v=rgyjNz1y4e0>

Meer informatie: http://nl.wikipedia.org/wiki/Frans_van_der_Lugt

Paragraaf 10.3 - Bidden

p. 64 | De kracht van samen bidden

Jezus vertelt in de Bijbel over de kracht van samen bidden. 'Want waar twee of drie vergaderd zijn in mijn naam, daar ben Ik in hun midden.' Nu zijn er heel wat plekken waar samen gebeden wordt. Op scholen, festivals of op het werk. Zoek op internet naar waar er samen gebed wordt. Zoek op groepsgebed, samen bidden, gebedsbijeenkomst o.i.d.

p. 70 | Bid en u zal gegeven worden

Jezus heeft gezegd: 'Bid en u zal gegeven worden.' Hoe moet je dat opvatten? Op welke manier wordt volgens de Bijbel een gebed verhoord?

Paragraaf 10.5 - Stilte

p. 80 | De woestijn als plaats waar je God kunt ontmoeten

In meerdere bijbelverhalen is de woestijn de plaats waar je God kunt ontmoeten. Wat maakt dat de woestijn, eenzaamheid en stilte zo bijzonder zijn?

Paragraaf 10.6 - Bezieling en inspiratie

p. 83 | Pinksterfeest; feest van bezieling

Het christelijke pinksterfeest is het feest van bezieling en inspiratie. We bekijken het bijbelse verhaal en de elementen die daarin een rol spelen.

p. 85 | Flow

Soms valt alles samen. Het klopt helemaal. Je zit helemaal in de flow. Sporters vertellen hier soms over. Bij de volgende filmpjes en schrijf op welke 'flow-elementen' jij tegenkomt.

- Sporters over de ultieme concentratie, focus
- Basketballer heeft het over 'the zone'

Project Werken

De opdrachten van het [project Werken](#) zijn compleet beschreven in het document dat je hier kunt downloaden.

Thema 11 Doodgewoon

Project Oorlog en vrede

De opdrachten van het **project Oorlog en vrede** zijn compleet beschreven in het document dat je hier kunt downloaden.

Paragraaf 11.2 - Doodzwijgen

p. 97 | Bij opdracht 39

Deze opdracht komt te vervallen.

p. 97 | Bij bron 9

Hier kun je het hele artikel van Bart Smout lezen: <http://www.volkskrant.nl/vk/nl/14348/Bart-Smout/article/detail/3547406/2013/11/19/De-dood-is-het-grootste-taboe-van-de-moderne-tijd.dhtml>

p. 98 | Bij opdracht 57

Lees het artikel 'Augustinus over de dood':

<http://www.trouw.nl/tr/nl/4324/Nieuws/article/detail/1191542/2008/12/09/Waarom-zijn-we-zo-bang-voor-de-dood.dhtml>

Welke gedachte helpt, volgens jou, om de minder negatief over de dood te denken?
Maak hierover een presentatieblad met als titel: 'De dood accepteren.'

Paragraaf 11.4 - Gestorven

p. 104 | Bijbelstream

Het begraven van de doden is in veel godsdiensten een belangrijke plicht. In het christendom is het één van de werken van barmhartigheid. Maar wat is er barmhartig aan het begraven van doden?

Jezus noemde tijdens zijn leven zes daden van christelijke naastenliefde. Paus Innocentius III voegde daar in het jaar 1208 een zevende daad van barmhartigheid aan toe: Het begraven van de doden. In de door pestepidemieën geteisterde Middeleeuwen was het begraven van de doden noodzakelijk maar niet altijd vanzelfsprekend. Ook in de eeuwen daarvoor was het begraven van doden voor christenen een belangrijke daad. In het bijbelboek Tobit wordt de zorg voor de overledenen benadrukt. 'Ik gaf brood aan de hongerige en kleren aan de naakten; als ik het lijk van een volksgenoot buiten de muren van Ninivé zag liggen, dan begroef ik het.' (Tobit 1:17).

Opdracht

- Zoek uit wat 'barmhartigheid' betekent.

- Bedenk vervolgens wat er 'barmhartig' is aan het begraven van doden. Denk daarbij ook aan oorlogstijd, of aan grote epidemieën.
- Schrijf daarna een kort betoog waaruit blijkt waarom het begraven van de doden een werk van barmhartigheid is.

p. 105 | Maatschappijstream

In Nederland kennen we de 'wet op de lijkbezorging'. We vinden het schokkend als er respectloos met een dode wordt omgesprongen. Iedereen heeft het recht op een uitvaart. Waarom is dat eigenlijk?

Iedereen heeft recht op een respectvolle uitvaart. In Nederland kennen we daarom de wet op de lijkbezorging. In deze wet is geregeld dat iedereen een uitvaart krijgt. Ook als je geen familie hebt die daarvoor kan of wil zorgen. Als er niemand is die het initiatief neemt voor de uitvaart, dan krijgt de burgemeester de verantwoordelijkheid om hiervoor te zorgen. De sociale dienst van de gemeente zorgt in zo'n geval voor een begrafenis of crematie. Zo'n uitvaart is heel eenvoudig en heeft verder geen godsdienstig karakter.

Opdracht

Ga naar <http://www.eenzameuitvaart.nl/>.

Bekijk welke uitvaart er het laatst geweest is. Om wie gaat het? Wat is er op de uitvaart gebeurd? Wie was de 'dichter van dienst'?

- Waarom is 'eenzame uitvaart' opgericht?
- Wat vind je van dit idee?
- Wat vind je van de uitvaart die het laatst gehouden is?

Vind jij dat eenzamen ook 'gewoon' naar hun graf gebracht kunnen worden? Zonder woorden of muziek? Leg je antwoord uit.

Paragraaf 11.5 - Afscheid en rouw

p. 114 | Opdracht 117 en 118

Lees bron 22, pagina 114 van je lesboek.

Meer informatie over Remco Reiding is te vinden op: <http://www.kindvanhetereveld.nl/fotos.html>

Als je naar beneden scrollt, vind je een aantal filmpjes.
Het interview vind je hier: <http://pauwenwitteman.vara.nl/media/91653>

- Wat dreef Reiding om de nabestaanden van de Russische soldaten op te sporen?
- Wat heeft zijn werk voor de nabestaanden betekend?

p. 115 | Bij bron 23, opdracht 121

'Het is eigenlijk pas de laatste tijd tot mij door gaan dringen dat mijn moeder dood is.'

'Ik heb de hele tijd voor het idee willen vluchten, zo van 'ze komt weer terug, er is niets aan de hand.'

'Ik weet nog goed, dat ik het eerste jaar iedere avond wel een keer de rouwkaart inkeek.'

'Het was alsof ik helemaal verdoofd was. Ook de dagen daarna. Ik vroeg me wel eens af: "Leef ik nou of leef ik niet?"'

'Ik heb denk ik ook nooit afscheid genomen van mijn vader. De herinneringen zijn er gewoon. Ik heb het nu wel aanvaard, dat hij er niet is.'

'Mijn vader kwam naar mij toe op mijn slaapkamer en vertelde het tegen mij. Ik probeerde ook te huilen, maar dat ging niet. Dat vond ik wel vreemd.'

'Toen hij net overleden was, heb ik gevraagd of ik zijn ring mocht hebben. Die ring draag ik nog steeds. Ik vind dat een prettig gevoel.'

Uit: Roek Lips, *De dood is gek*, bewerkt

- Bij welke rouwtaken horen de verschillende uitspraken?

p. 116 | Bij opdracht 127

Voor veel mensen heeft muziek een troostende werking. Er wordt ook veel muziek geschreven die daar speciaal voor bedoeld is. Ook al moet je misschien huilen om de muziek, toch kun je er ook troost uit putten.

Zoek een lied, of een fragment uit waar je troost uit put.
Maak met de klas een top tien van troostmuziek.

Als je inspiratie zoekt, kijk dan bijvoorbeeld eens naar:

- Marco Borsato, *Doe wat je altijd deed*
- Bram Vermeulen, *De steen*
- Eric Clapton, *Tears in heaven*
- Maaïke Oubouter, *Dat ik je mis*
- *In Paradisum*, uit het requiem van Fauré.
- *Tebye poyem* van Rachmaninov.
- *Dona nobis pacem*, bijvoorbeeld uit *missa di gloria van Puccini*,
of uit de *Messe van Schubert*.